

MELDCODE

voor docenten in het beroepsonderwijs

Maak het verschil

Zó geef je inspirerend les over kindermishandeling en huiselijk geweld

In dit magazine krijg je allerlei tips, inspiratie en informatie over dit gevoelige onderwerp. Je leest over jouw dubbelrol als docent. Je vindt er materialen, casussen en een gesprekssoefening. Kortom, ga aan de slag en bereid je studenten optimaal voor. Jij en zij kunnen het verschil maken voor een kind!

AUGEO FOUNDATION

INHOUD

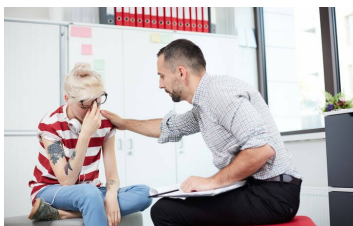
1

Voorwoord van Xavier Moonen

Jij kunt het verschil
maken

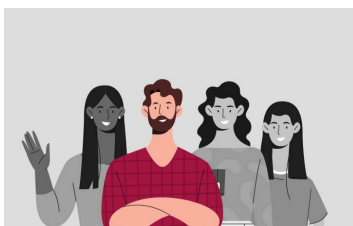
2

Dubbelrol

Dit kun jij betekenen
voor je studenten

3

Zo geven zij les

*'De module
kindermishandeling
raakt soms ook aan
de eigen ervaringen
van studenten'*

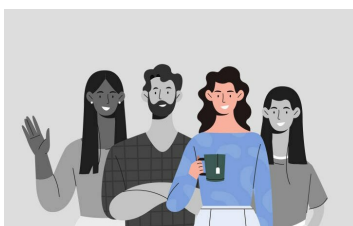
4

Wat kun je studenten leren over de meldcode?

Kindermishandeling
en huiselijk geweld
komen vaak voor

5

Zo geven zij les

*'Pabo's zouden veel
meer aandacht
moeten hebben
voor
kindermishandeling'*

6

Renée over haar opleiding:

‘Wat ik het meest gemist heb, is gespreksvoering’

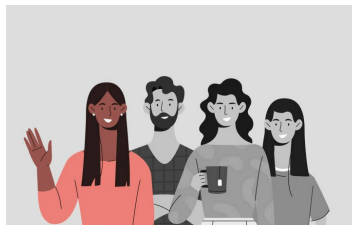
7

Tips

6 tips om jouw studenten wegwijs te maken in de meldcode

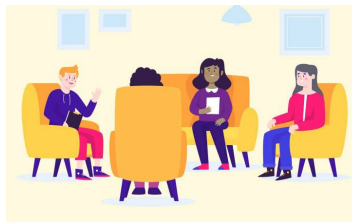
8

Zo geven zij les

‘Wat wij willen overbrengen: je hoeft als huisarts niet voor detective te spelen’

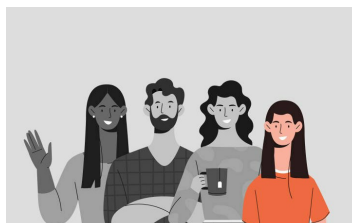
9

Praten met betrokkenen

Praten met betrokkenen over je zorgen... zo leer je dat

10

Zo geven zij les

‘Het is fijn om in kleine groepjes over dilemma's te praten’

11

Augeo Magazine

Blijf up-tot-date met Augeo Magazine

12

Maak kennis met Augeo

Benieuwd wat wij
voor je kunnen
betekenen?

Voorwoord van Xavier Moonen

Jij kunt het verschil maken

Beste docenten,

In Nederland worden tussen de 90.000 en 127.000 kinderen mishandeld en naar schatting worden 200.000 volwassenen jaarlijks slachtoffer van geweld door iemand uit de huiselijke kring. Helaas lukt het, ondanks de inzet van velen, nog steeds niet om dit aantal substantieel terug te dringen. Dit betekent dat er héél veel kinderen, jongeren en volwassenen zijn die heel negatieve ervaringen opdoen of opgedaan hebben.

Uit onderzoek weten we dat die negatieve ervaringen ernstige (geestelijke) gezondheidsproblemen kunnen veroorzaken voor de rest van het leven. Maar ook dat deze problemen van generatie op generatie doorgegeven kunnen worden. Het is heel belangrijk dat we kindermishandeling en huiselijk geweld op tijd signaleren zodat het stopt en we hulp kunnen bieden. Daardoor kan de kans op levenslange schade verkleind worden.

Als docenten in het middelbaar en hoger onderwijs kunnen we op verschillende manieren bijdragen aan de aanpak van dit probleem. Dat is niet altijd makkelijk. Ooit heb ik zelf ook signalen niet goed opgepakt. Dat blijft knagen. Maar hoe pak je het aan?

‘Door op tijd te signaleren, kan de kans op levenslange schade verkleind worden’

Ten eerste kunnen we onze studenten, als toekomstige professionals, leren om de hulpmiddelen en methoden toe te passen die ontwikkeld zijn en worden om als professional met kindermishandeling en huiselijk geweld om te kunnen gaan. Denk aan het leren hanteren van de meldcode maar ook aan het leren bespreekbaar maken en aan het organiseren van passende intervisie.

Ten tweede moeten we alert zijn op signalen van (de gevolgen van) kindermishandeling en huiselijk geweld bij onze studenten. Jaarlijks ondervinden duizenden studenten hier ernstige hinder van tijdens hun studie. We kunnen deze studenten helpen door dit te signaleren, te bespreken en indien nodig hulp te bieden of gericht te verwijzen.

Ten derde kunnen we alert zijn op signalen van kindermishandeling en huiselijk geweld in onze eigen omgeving, ook bij onze collega's! Signaleren, onze betrokkenheid en ongerustheid bespreken en indien nodig verwijzen, kan veel potentiële ellende voorkomen.

In dit magazine lees je over al deze onderwerpen. Laat je inspireren en bedenk: je kunt het verschil maken!

Xavier Moonen

Xavier Moonen is een van de ambassadeurs tegen kindermishandeling in de provincie Limburg. Hij is bijzonder hoogleraar aan de Universiteit van Amsterdam en bijzonder lector aan de Zuyd Hogeschool te Heerlen.

Dit kun jij betekenen voor je studenten

Als docent geef jij les over huiselijk geweld en kindermishandeling. Maar jij hebt een dubbelrol. Als docent heb je namelijk ook de taak om studenten die slachtoffer zijn van huiselijk geweld te helpen. Hoe ga je hier mee om?

 Roely Drijfhout

 3,5 leesminuten

Huiselijk geweld signaleren en vervolgens hulp bieden is vaak omgeven door twijfels en onzekerheden: 'Zie ik het wel goed?', 'Wat als mijn zorgen onterecht zijn?' of 'Wie ben ik om me ermee te bemoeien?' Dit geldt zowel voor je studenten straks in hun werkveld als zij met signalen te maken krijgen, maar ook voor jou als docent wanneer je je zorgen maakt om een student. Jij als docent van een zorg-, agogische of pedagogische opleiding hebt namelijk een dubbele rol. Naast dat je studenten opleidt om huiselijk geweld en kindermishandeling te signaleren en ze te leren hoe te handelen, heb je ook de taak om studenten die slachtoffer zijn van huiselijk geweld te helpen.

Je rol als signaleerder

Stel: een student trekt zich van de een op de andere dag steeds meer terug en mist veel lessen. Of een student vertelt dat zij door haar vriendje geslagen wordt als zij naar andere jongens kijkt. Denk je dan aan huiselijk geweld? En zo ja, hoe dan verder? Docenten spelen een belangrijke rol in het leven van jongeren. Jij ziet ze dagelijks en je kunt juist daarom als eerste signalen oppikken dat het niet goed gaat en waar mogelijk steun geven. Maar wat kun je doen? Dat is niet makkelijk.

Van huiselijk geweld is sprake als een student door iemand uit zijn huiselijke kring mishandeld, verwaarloosd of seksueel misbruikt wordt. Dat kan dus een vader of moeder zijn, maar ook een ander gezinslid of haar/zijn vriend(in). De Meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling helpt om vermoedens in kaart te brengen, zorgen te bespreken en een beslissing te nemen over hulpverlening en/of melden bij Veilig Thuis. Als docent geldt deze meldcode ook voor jou. Het biedt je houvast om zorgvuldig en daadkrachtig te handelen. Als docent moet je weten wat er in de meldcode van de opleiding staat en welke taken en verantwoordelijkheden je daarin hebt. Daarom is het belangrijk dat jij en je collega's geschoold zijn zodat iedereen alert kan zijn op signalen bij studenten en weet hoe te handelen als een situatie zich voordoet.

E-learning 'Werken met een meldcode' In deze e-learning over de meldcode leer je wat je voor studenten kunt betekenen die thuis zelf niet veilig zijn.

➤ **Vraag informatie aan**

Bereid studenten voor op hun toekomstige rol

Huiselijk geweld is geen gemakkelijk thema. Door met de studenten te werken aan een gedegen kennisbasis, praktische vaardigheden en een passende beroepshouding, help je hen hierbij.

Ook zij zullen vroeg of laat in hun werk kinderen, volwassenen of ouderen tegenkomen die mishandeld, verwaarloosd of seksueel misbruikt worden. Als docent kun je jouw

studenten nu al helpen met een goede toerusting van basiskennis, praktische vaardigheden en een passende beroepshouding. Zodat zij alert zijn op huiselijk geweld en weten wat ze moeten doen.

Huiselijk geweld en kindermishandeling kan ook voor jou en je collega's een lastig thema zijn om les over te geven. Het onderwerp kan bij jezelf maar ook bij de studenten veel losmaken.

Lesmateriaal 'Leren signaleren'

Augeo heeft voor elke opleidingsrichting een maatwerk leerpakket ontwikkeld. Hierin vind je verschillende leerproducten over het signaleren en aanpakken van huiselijk geweld en kindermishandeling en over gespreksvoering.

De leerpakketten geven handvatten en lesmaterialen om jouw studenten voor te bereiden. De leerpakketten bestaan uit opleidingsspecifieke e-learningcursussen voor jouw studenten en online en klassikale gespreks oefeningen. Daarnaast is er een uitgebreide handleiding met lessuggesties en werkvormen. Als school maak je een afweging welke e-learningcursussen en bijbehorende lesmaterialen het best passen binnen het curriculum.

Bekijk demo e-learning: [Leren signaleren voor studenten](#)

Sommige docenten of studenten zullen zelf ervaringen hebben in het verleden of ook in hun huidige situatie. Je krijgt te maken met verschillende normen en waarden en mogelijk met heftige emoties. Hoe ga je daarmee om? Daarom is er ook een module waarin aandacht wordt besteed aan lesgeven over dit onderwerp. Deze module is erg praktisch en staat bol van de tips. In deze video's krijg je vast wat tips van collega's.

Joëlle Tacke | MBO Gezondheidszorg

Doe het niet alleen,
bespreek je zorgen

Mariske Sluiter | MBO Pedagogisch Werk

Duidelijk zijn over wat
studenten kunnen
verwachten

Nel Hendriks | PABO

Zorgvuldig en
vertrouwelijk omgaan met
elkaars verhalen

Aan de slag: gratis e-learning lesgeven over huiselijk geweld

Deze e-learning geeft praktische handvatten bij het lesgeven over dit thema. De e-learning gaat in op vragen als: Waar moet je rekening mee houden bij het behandelen van dit thema? Hoe ga je bijvoorbeeld om met eigen ervaringen van studenten? En je krijgt tips van andere docenten.

➤ **Volg de e-
learning**

ZO GEVEN ZIJ LES

Docent pedagogiek **Dennis Smit**, opleiding pedagogiek bij Zadkine Rotterdam

‘De module kindermishandeling raakt soms ook aan de eigen ervaringen van studenten’

 Annette Wiesman

 2 leesminuten

'Of ze nu het profiel onderwijsassistent 4, gespecialiseerd medewerker kinderopvang 4 of pedagogisch medewerker 3 hebben, bij ons krijgen alle eerstejaarsstudenten het vak kindermishandeling. Daarin laat ik ze kennismaken met de Meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling. Ter aanvulling kunnen studenten online oefenen met casussen, en daarmee een certificaat verdienen. Ik probeer studenten mee te geven dat signaleren belangrijk is, maar dat ze een tunnelvisie moeten voorkomen. Ga tijdens stages niet ineens overal signalen van kindermishandeling zien. Kijk objectief naar wat je ziet, zonder interpretatie. Ik hoor ze wel eens zeggen dat een kind te weinig aandacht krijgt, en zeg dan: maak het objectief, wat zie je?

Niet alleen

Daarnaast is het voor hen belangrijk om te weten wat er per stap van hen verwacht wordt. Als onderwijsassistent heb je vooral een signalerende functie, je bent niet eindverantwoordelijk. Doe het niet alleen en ga uit van de expertise van je ervaren collega's, druk ik mijn studenten op het hart. Wel grappig: omdat de meldcode relatief nieuw is, weten de paar studenten die er zich in hun derde jaar verder in verdiepen, soms meer dan hun collega's. Daarom is het voor hen ook belangrijk om te weten hoe binnen die organisatie over kindermishandeling wordt gecommuniceerd. Het is handig als ze het protocol aanpak kindermishandeling van hun basisschool of kinderopvangorganisatie kennen, zodat ze weten hoe er bij signalen met ouders wordt omgegaan.

Heftig

Het werkt goed om te vertellen over mijn ervaringen als leerkracht in het basisonderwijs, en welke beginnersfouten ik maakte. De module kindermishandeling is vrij heftig, en raakt bij ons soms ook aan de ervaringen van studenten. Omdat er veel verschillende culturele achtergronden zijn, ontstaan er in de klas al gauw discussies. Wat is eigenlijk normaal? "Ik heb ook wel eens een tik gekregen", hoor ik regelmatig zeggen. Studenten moeten een professionele blik ontwikkelen en begrijpen dat iedereen zijn eigen referentiekader heeft. Ze vinden het vak meteen interessant. Het komt direct dichtbij, ook vanwege het besef dat kindermishandeling een op dertig kinderen overkomt, en dat zij een belangrijke schakel zijn in het geheel.'

Tips van **Dennis** voor jou:

Wil je ook aan de slag? Ontvang gratis lesmateriaal.

➤ [Meld je hier aan](#)

A photograph showing three people—a man with grey hair, a young man with brown hair, and a young woman with blonde hair—gathered around a table, looking intently at a tablet computer. The man is leaning over the young man, who is pointing at the screen. The young woman is also looking at the tablet. The background is a blurred indoor setting, possibly a classroom or office.

Wat kun je studenten leren over de meldcode?

Wanneer je werkt in de zorg, de kinderopvang, het onderwijs of de hulpverlening kom je vroeg of laat kinderen of volwassenen tegen bij wie het thuis niet veilig is. Ook jouw studenten zullen met deze situaties te maken krijgen, want kindermishandeling en huiselijk geweld komen vaak voor.

 Roely Drijfhout

 3 leesminuten

➤ **Hoe vaak komt kindermishandeling eigenlijk voor? Lees het hier.**

Bekijk dit filmpje over de meldcode en deel het met je collega's of studenten:

Je studenten hebben in hun toekomstige beroep de verantwoordelijkheid om hierop actie te ondernemen, zoals ook vastgelegd in de Wet Meldcode. De Meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling helpt om vermoedens in kaart te brengen, zorgen te bespreken en een beslissing te nemen over hulpverlening en/of melden bij Veilig Thuis. Elke organisatie is wettelijk verplicht om een Meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling te hebben en medewerkers moeten deze kunnen toepassen.

De 5 stappen van de meldcode

STAP 1: In kaart brengen van signalen

Breng signalen in kaart die je zorg bevestigen of ontkrachten. Leg signalen en vervolgstappen objectief en feitelijk vast in het dossier. Voer indien nodig de kindcheck uit.

STAP 2: Advies vragen aan deskundige collega of Veilig Thuis

Overleg met een deskundige collega om signalen te duiden. Raadpleeg zo nodig Veilig Thuis of een forensisch arts. Neem bij eengerelateerd geweld, huwelijksdwang of vrouwenbesnijdenis direct contact op met Veilig Thuis.

STAP 3: Gesprek met ouders en/of kind

Bespreek je zorgen zo snel mogelijk met de ouders en met het kind zelf. Alleen als jouw veiligheid of die van het kind in gevaar kan komen door een gesprek, kun je hiervan afzien.

STAP 4: Wegen van het geweld

Maak een inschatting van de aard en de ernst van de situatie op basis van de informatie uit stap 1 t/m 3. Vraag bij twijfel advies aan Veilig Thuis.

1. Blijft je vermoeden bestaan? Indien nee: afsluiten meldcode.
2. Zo ja, is er sprake van (een vermoeden van) acute of structurele onveiligheid?

STAP 5: Neem twee beslissingen:

1. Is melden noodzakelijk?

Als je acute of structurele onveiligheid vermoedt, doe je een melding bij Veilig Thuis en beoordeel je gezamenlijk of hulp bieden of organiseren ook tot de mogelijkheden behoort.

2. Is hulp (ook) mogelijk?

Beantwoord de volgende vragen:

- Ben je in staat effectieve hulp te bieden of organiseren?
- Werken betrokkenen mee aan de geboden hulp?
- Leidt de hulp binnen de gewenste termijn tot duurzame veiligheid en welzijn van alle betrokkenen?

Indien 'nee' (alsnog) melden bij Veilig Thuis.

Kennis, bewustwording en vaardigheden

Het doel van de meldcode is om kindermishandeling en huiselijk geweld in een vroeg stadium te signaleren en aan te pakken.

Dit vraagt van beroepskrachten een alerte houding. Bekijk hier twee voorbeelden van wat dat in de praktijk betekent:

Voor een alerte houding is naast **kennis** over wat signalen zijn en hoe je die in kaart brengt, ook **bewustwording** noodzakelijk. Bewustwording dat veel kinderen of volwassenen (met wie studenten later in hun werk te maken krijgen) opgroeien of leven in een onveilige thuissituatie en dat dit grote gevolgen heeft voor nu en later. En bewustwording dat studenten later als professional veel voor hen kunnen betekenen. Vervolgens zijn kennis en **vaardigheden** nodig om wat je hebt gesignaleerd ook met betrokkenen te kunnen bespreken en te weten met wie je hierin samen kunt werken.

Uit de recente evaluatie van de Wet Meldcode blijkt dat in alle sectoren professionals het moeilijk vinden om bij zorgen of vermoedens het gesprek aan te gaan met slachtoffers en betrokkenen. Daarom is het zo belangrijk hier nu al aandacht voor te vragen en de drempel te verlagen. Lees meer hierover in dit magazine, in het artikel ['Praten met betrokkenen over je zorgen.... Zo leer je dat'](#).

Drie vuistregels die van belang zijn om je studenten mee te geven

1. Doe het nooit alleen. Overleg altijd met anderen, bespreek je twijfels of belemmeringen, voorkom dat je het teveel zelf inkleurt en vraag advies bij Veilig Thuis over eventuele vervolgstappen of hoe je zorg onder woorden kunt brengen naar betrokkenen.
2. Wees zo transparant mogelijk. Bespreek wat je is opgevallen in een zo vroeg mogelijk stadium met je cliënt, het kind en/of de ouders. Zo win je het meest aan vertrouwen en is de kans groter dat zij mee willen denken en werken aan oplossingen en hulp.
3. Blijf ook na het doorlopen van de meldcode betrokken bij je cliënt/het gezin wanneer dat past binnen je rol. Bied steun en aandacht, laat merken dat je betrokken bent. Dit doet kinderen en gezinnen vaak veel goed.

Door jouw lessen bereid je studenten voor op een belangrijke taak. Ze kunnen straks als professional veel betekenen voor kinderen of volwassenen die verwaarloosd of mishandeld worden. Door alert te zijn, niet weg te kijken, het gesprek aan te gaan en hen serieus te nemen. Door zo nodig actie te ondernemen en hen te (blijven) steunen. Door al deze manieren kunnen zij bijdragen aan hun veiligheid.

ZO GEVEN ZIJ LES

Natasja de Kroon, docent pedagogiek NHL Stenden Pabo Leeuwarden, ontwikkelaar specialisatie jonge kind

‘Pabo’s zouden veel meer aandacht moeten hebben voor kindermishandeling’

 Annette Wiesman

 3 leesminuten

'Ik geef binnen het vak gedragsvarianten les over de Meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling aan derdejaars studenten. Ze leren hoe ze onbegrepen gedrag van kinderen moeten duiden, en dat kan soms gerelateerd zijn aan kindermishandeling. Ik vind het vooral belangrijk om studenten bewust te maken van hun verantwoordelijkheid. Als je zorgen hebt over een kind wil je ouders niet beschuldigen, maar hulp bieden. Je hoeft niet zeker te weten of er sprake is van kindermishandeling, nee; je wil je zorgen onderzoeken. Ik leer studenten goed te kijken naar het gedrag van kinderen en om, als ze zien dat dat verandert, snel het gesprek aan te gaan.

Indruk maken

De lessen bestaan uit een inleidend college, de online cursus van Augeo, een ervaringsdeskundige die zijn of haar verhaal vertelt en een slotcollege. Het komt aan als je het probleem zichtbaar maakt, bijvoorbeeld door het noemen van cijfers. Maar ook het verhaal van ervaringsdeskundigen maakt indruk, vooral als zij vertellen hoe niemand destijds ingreep. "Ik ga het anders doen", nemen studenten zich dan voor. Tegelijkertijd moeten ze ook hun beperkingen kennen, omdat hun verantwoordelijkheid als leerkracht ook ergens ophoudt. Maar, zeg ik hun, zolang een kind bij jou is, moet je het blijven volgen.

Meer aandacht nodig

Ik denk dat we als pabo's veel meer aandacht moeten hebben voor kindermishandeling. Om het goed te laten beklijven, zou het onderwerp tijdens de hele opleiding moeten blijven terugkomen. Tijdens nascholingen aan leerkrachten was ik vaak verbaasd als ik zag hoe weinig er in de loop der jaren veranderd is; het onderwerp wordt nog steeds gezien als een ver-van-je-bedshow. Als ik van studenten hoor dat een coach gezegd heeft: "Ik begin niet aan het inzetten van de meldcode, dat geeft te veel administratieve rompslomp", vind ik dat schokkend. Ik denk dat er in het onderwijs iets moet veranderen. Bij het duiden van gedrag zijn we nog te veel geneigd om alleen naar kindfactoren te kijken, terwijl we moeten doorvragen naar wat er nog meer aan de hand kan zijn.'

Kwetsbaarheid

Ik ben wel steeds meer gaan beseffen dat bij de lessen over kindermishandeling ook de eigen geschiedenis van studenten opgerakeld kan worden. We moeten hun nazorg bieden, als die trauma's voor het eerst getriggerd worden. Tegelijkertijd kunnen eigen ervaringen ook iets extra's bieden, als ze niet te ernstig zijn, of verwerkt. Dat zijn de dingen die bijblijven. Daarom vertel ik ook over mijn eigen ervaringen. Als het gaat om het tonen van kwetsbaarheid, moet je als volwassene vóór gaan.'

Tips van **Natasja** voor jou:

Wil je ook aan de slag? Ontvang gratis lesmateriaal.

> **Meld je hier aan**

RENÉE OVER HAAR OPLEIDING:

Renée Akemann (24), laatstejaarsstudent pedagogiek Hogeschool van Amsterdam

‘Wat ik het meest gemist heb, is gespreksvoering’

 Annette Wiesman

 3 leesminuten

De opleiding pedagogiek bevalt me goed. Je leert eerst algemeen over de ontwikkeling van kinderen en per jaar ga je meer de diepte in. Over de Meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling heb ik pas in het laatste jaar les gekregen, als onderdeel van de minor jeugd- en gezinsprofessional. In andere minors, zoals dramatherapeut of gebarentaal, komt het onderwerp niet aan bod. De lessen zijn vooral theoretisch, met uitleg over het stappenplan uit de meldcode. We hebben een aantal keer geoefend met een casus, wat heel fijn was. In kleine groepjes kijk je samen: wat haal jij hieruit en wat zou jij doen? De docent had eigen casussen meegebracht uit verschillende werkvelden, zodat we na afloop konden zien hoe die waren afgelopen.

Drempel over

De belangrijkste boodschap die me is bijgebleven, is dat je altijd moet proberen met ouders in gesprek te blijven. Het onderwerp kindermishandeling is een beetje taboe, en je wilt het contact met ouders goed houden en hun vertrouwen niet verliezen. Van het stappenplan vind ik vooral de eerste stap moeilijk, omdat je dan besluit of je hier wel of niet werk van gaat maken. Je weet dat het gedoe met zich meebrengt en dat je de ouders zult moeten benaderen. Door je zorgen uit te spreken, zul je de vertrouwensband mogelijk verbreken, terwijl het onzeker is of je vermoeden juist is. Je moet echt een drempel over, óók als je het gesprek niet zelf gaat voeren.

Gespreksvoering

Wat ik in de lessen het meest gemist heb, is gespreksvoering. Hoe praat je met ouders of kinderen over je vermoedens van kindermishandeling? Ik wil niet zeggen dat ik er goed in ben, maar ik zal wel zeggen waar het op staat, denk ik. Ik doe vrijwilligerswerk als telefonisch consulent bij Villa Pinedo, een steunpunt voor kinderen van gescheiden ouders. Soms hoor ik kinderen dingen zeggen die een niet-pluisgevoel geven. Op zo'n moment zou ik willen weten welke opties ik heb: Wat zeg je precies? Hoe kaart je vermoedens aan? Hoe kom je erachter wat er speelt? Algemene gespreksvoering dus.

Interesse

Toen ik twee jaar geleden aan mijn stage bij een jeugdzorginstelling begon, vond ik dat ik meer kennis nodig had. Daarom heb ik bij Augeo een training in de meldcode gevolgd. Ik wilde weten: wat gebeurt er nadat je besloten hebt om iets met de signalen te doen, hoe ga je het gesprek aan? Het onderwerp kindermishandeling interesseert me, misschien ook omdat ik zelf mensen ken die ermee te maken hebben gehad. Na mijn stage heb ik

ervoor gekozen om mijn afstudeeronderzoek bij Augeo Foundation te doen, waar ik onderzoek hoe leerkrachten in het basisonderwijs hun rol in het bieden van steun ervaren aan kinderen die een onveilige thuissituatie hebben.

Meer aandacht in opleiding

Er is in de opleiding pedagogiek meer aandacht voor kindermishandeling nodig, vind ik. In de eerste twee jaar zou algemene kennis over kindermishandeling gegeven moeten worden en in het derde jaar, als studenten meer stages gelopen hebben, kun je dieper ingaan op het stappenplan en de gespreksvoering. Er zijn zóveel kinderen die ermee te maken hebben en de trauma's die ze eraan over kunnen houden zijn soms groot. Een deel van de problemen die ik als pedagoog zal tegenkomen, kunnen voortkomen uit kindermishandeling. Zelf wil ik straks in de jeugdzorg gaan werken, liefst als begeleider in een gesloten jeugdzorginstelling. Toen ik tijdens mijn tweede stage werkte met kinderen die thuis veel problemen hadden, zag ik hoeveel verschil ik kon maken door een band met hen op te bouwen. Daar werden ze echt beter van.'

”

6 tips om jouw studenten wegwijs te maken in de meldcode

Om je studenten goed voor te bereiden op het werken met de meldcode in de beroepspraktijk, is het belangrijk dat ze nu al leren over hoe huiselijk geweld en kindermishandeling ontstaan en wat de gevolgen zijn. Daarnaast moeten ze signalen leren herkennen en deze kunnen bespreken met hun cliënt, een kind of ouders. Hiervoor is een gedegen basiskennis nodig die studenten kunnen opdoen met lesmateriaal van Augeo.

 Roely Drijfhout

 2 leesminuten

1. E-learning en klassikaal lesmateriaal voor toekomstige professionals in de zorg of het onderwijs

Met je lidmaatschap op het lesmateriaal kies je zelf welke modules of klassikale werkvormen je wilt inzetten in jouw opleiding. Voor alle relevante mbo, hbo en enkele wo-opleidingen is het lesmateriaal 'Leren signaleren' op maat samengesteld. Je combineert online leren met klassikaal lesgeven. Met de docentenhandleiding gebruik je het lesmateriaal direct in de les. Met lessuggesties, werkvormen en klassikale gespreksoefeningen.

Voor de basiskennis van de student biedt Augeo lespakketten met onder andere:

E-learning over de meldcode

De e-learning over de meldcode 'Leren signaleren' geeft studenten basiskennis over huiselijk geweld en kindermishandeling en de Wet Meldcode. Studenten leren wat een meldcode voor hun werk betekent: wat ze kunnen en moeten doen als ze vermoeden dat een kind of volwassene thuis niet veilig is.

Online gespreksoefeningen + klassikale rollenspellen

Veel (aankomend) professionals vinden het moeilijk om onveilige gezinssituaties te bespreken met de betrokkenen. De interactieve video's in deze online oefeningen geven studenten daarom de kans om veilig te oefenen met het toepassen van veelgebruikte gesprekstechnieken. In de docenthandleiding zijn klassikale rollenspellen bijgevoegd om gezamenlijk de gespreksvoering te oefenen.

E-learning 'Seksualiteit en relaties'

Praten over seksualiteit kan seksueel misbruik helpen voorkomen. In de e-learning 'Seksualiteit en relaties' leren studenten wat gezond seksueel gedrag is. Ze oefenen via interactieve casusvideo's met het praten met hun cliënten over wensen en grenzen en het signaleren van (on)gezond gedrag.

Docentenhandleiding voor 'Leren signaleren'

Om het voor jou zo makkelijk mogelijk te maken, is er een handige docentenhandleiding voor 'Leren signaleren'. Hierin staan suggesties hoe je tijdens de les de kennis van je studenten kunt verdiepen en kunt oefenen met wat ze geleerd hebben. Er zijn verschillende werkvormen beschreven en je vindt er materiaal voor rollenspellen over gespreksvoering. Er is een leerlijn huiselijk geweld opgenomen en een advies over hoe je het lesmateriaal verspreidt over meerdere studie jaren.

Eén keer leren over huiselijk geweld en de meldcode is niet voldoende. Om de kennis en vaardigheden vast te houden is herhaling nodig. Het helpt dan om het onderwerp vanuit verschillende invalshoeken te benaderen en zo ook meerdere leerstijlen in te zetten bij je studenten. Augeo heeft verschillende materialen die je kunnen helpen om de kennis over huiselijk geweld en kindermishandeling bij je studenten op te frissen en te vergroten. Zo zijn ze straks in staat kwetsbare kinderen, gezinnen en volwassenen sneller te herkennen en te steunen.

Wil je ook aan de slag? Ontvang gratis lesmateriaal.

➤ Meld je hier aan

2. Om de kennis op te frissen:

Zijn je studenten na een jaar nog meldcode-proof? Laat ze een test doen, dan weten zij (en jij) weer waar ze staan.

➤ Doe de test

Deze korte animatie laat in een paar minuten de kern van de meldcode zien.

3. Om bij te blijven: Augeo Magazine.

Om bij te blijven of om een verdiepend artikel te lezen over een specifiek thema of voor een discussie in de les. Augeo Magazine is hét online tijdschrift over veilig opgroeien. Er staan ervaringsverhalen in en interviews over thema's als trauma, verwaarlozing, armoede, samenwerken in de wijk, steun uit het netwerk en nog veel meer. Augeo Magazine verschijnt zes keer per jaar, is **gratis** en volledig online te lezen. Lees hier het Augeo Magazine en schrijf je in:

➤ [Augeo Magazine](#)

4. Om het onderwerp voor een korte periode intensief en actief onder de aandacht van studenten te brengen

Met de app over kindermishandeling ontvangen je studenten dertig dagen lang een bericht met een tip of vraag die te maken heeft met dat onderwerp. Er zijn drie versies: voor professionals in de zorg, het onderwijs en de kinderopvang.

➤ [Zó download je onze apps in 3 stappen](#)

5. Specifiek over het betrekken van kinderen:

Het lijkt zo logisch. Om bij vermoedens van kindermishandeling ook de kinderen zelf te betrekken. Toch blijkt dit in de praktijk makkelijker gezegd dan gedaan. Wat zeg je dan tegen het kind? Wanneer en hoe? Bij Kind Centraal leren je studenten op een leuke manier om in hun stage bijvoorbeeld kinderen nog meer te betrekken. Ze begrijpen dan gelijk waarom dat zo belangrijk is. Studenten worden uitgedaagd met zes challenges.

➤ [Kom maar op!](#)

6. Verdiepend materiaal voor docenten die lesgeven aan toekomstige sociaal werkers

Onderstaand geven we je 3 voorbeelden van verdiepend materiaal om te gebruiken in jouw les:

Samen leren van calamiteiten

In deze gratis online oefencasus (gemaakt in samenwerking met Toezicht Sociaal Domein) leren je studenten hoe ze beter kunnen samenwerken in gezinnen waar het (chronisch) onveilig is. Het is een oefening aan de hand van een fictieve calamiteit waarin je leert over signaleren, informatie delen, veiligheidstaxatie, monitoring en regievoering.

De inspectie geeft feedback op het handelen van de verschillende professionals en reikt verbeterpunten aan. Tenslotte reflecteer je op je eigen professioneel handelen en op de samenwerking.

➤ [Volg de oefencasus](#)

Visie op veiligheid

In deze animatie wordt de visie op veiligheid uitgelegd:

Gezinsprofielen

In het online magazine gezinsprofielen leren je studenten meer over de verschillende mechanismes achter het geweld in gezinnen en wat die betekenen voor de hulp die je biedt.

[> Lees meer](#)

ZO GEVEN ZIJ LES

Boukje van Dijk, kaderhuisarts spoedzorg & coördinator klinische stage en **Liesbeth Timmermans**, gedragswetenschappelijk docent; beiden docent huisartsenopleiding in het Radboudumc.

‘Wat wij willen overbrengen: je hoeft als huisarts niet voor detective te spelen’

 Annette Wiesman

 1,5 leesminuten

Liesbeth: 'We geven gezamenlijk les aan huisartsen in opleiding (aiossen) tijdens hun stage in het ziekenhuis. Huisartsen in opleiding hebben op de basisopleiding geleerd hoe ze kindermishandeling moeten signaleren, maar om er in de praktijk naar te handelen is een stap verder. Daarom zijn we tien jaar geleden binnen de klinische stage met lessen over de meldcode begonnen. De aiossen doen in tweetallen een e-learning van Augeo, gevolgd door een groeps gesprek met de vertrouwensarts. In het laatste jaar van de opleiding, als de aiossen weer vanuit de huisartsenpraktijk werken, volgt nog een training waarin zij situaties met acteurs kunnen naspelen. Tijdens het onderwijs op de huisartsopleiding brengen huisartsen vaak een casus van kindermishandeling in, want dat zijn onderwerpen die hun hoog zitten.'

Niet alleen

Boukje: 'We beginnen de lessen altijd met de vraag of mensen zelf ingrijpende jeugdervaringen hebben, als dokter of in hun eigen jeugd, en zo nodig zoeken we daar hulp voor. De uitwisseling binnen de groep voegt veel toe; van elkaars ervaringen leren geeft een rijker palet. Wat ik vooral wil overbrengen, is dat je als huisarts niet voor detective hoeft te spelen. Het gaat erom dat je ouders vertelt dat je je zorgen maakt, en dat je daarom contact opneemt met Veilig Thuis. Normaal moeten we als huisarts diagnose-gericht denken, maar bij vermoedens van kindermishandeling is het al heel goed wanneer je dat wat je ziet, bespreekbaar maakt. Wij zeggen altijd: dit is niet iets wat je in je eentje hoeft op te lossen. Er zijn méér partijen met bevindingen; samen kom je er wel. Het mooiste is als je ouders ook in dat "team" weet te houden.'

Klein houden

Liesbeth: 'Ik zeg vaak: ga experimenteren, kijk wat voor jou werkt. Je hoeft niet altijd op die ene, geprotocolleerde manier te werken. Misschien levert het wel wat op als je bijvoorbeeld aan het eind van je werkdag eens bij een gezin langsgaat.'

Boukje: 'Aiossen vinden het prettig om te horen dat je het klein kunt houden. Het is eng om kindermishandeling te signaleren als je denkt dat je vervolgens iets heel groots voor elkaar moet krijgen. Wij leren ze: bij enige twijfel kun je altijd met de vertrouwensarts van Veilig Thuis overleggen. Als je iets ziet of voelt, mag je er ook op vertrouwen dat dat belangrijk is. Wegkijken is natuurlijk het makkelijkst. Het is niet zo dat ik benadruk dat ik alles weet, juist niet. Ik laat ook mijn eigen twijfels zien. Wat zo fijn is van lesgeven met z'n tweeën: Liesbeth houdt de groepsdynamiek in de gaten, terwijl ik mag vertellen over de inhoud. Zo zorgen we samen dat we aansluiten bij onze aiossen.'

Tip van Boukje voor jou:

Wil je ook aan de slag? Ontvang gratis lesmateriaal.

➤ **Meld je hier aan**

Praten met betrokkenen over je zorgen... zo leer je dat

Een vader wordt boos als zijn jonge kind niet in de behandelstoel durft. Een vrolijk meisje uit je groep is sinds kort heel stil. Je cliënt ziet er de laatste tijd vaak erg gespannen uit en snauwt naar haar kind. Dit zijn allemaal voorbeelden waar een student straks in het werkveld mee te maken kan krijgen. Je hebt het gevoel dat er iets niet klopt en je wilt erover praten. Maar hoe doe je dat?

 Roely Drijfhout

 2 leesminuten

Dit zijn allemaal voorbeelden waar een student straks in het werkveld mee te maken kan krijgen. Je hebt het gevoel dat er iets niet klopt en je wilt erover praten. Maar hoe doe je dat?

Praten met een cliënt of met ouders over je zorgen is misschien wel de moeilijkste stap van de meldcode. Het kind heeft jou misschien nodig maar je weet bijvoorbeeld niet zeker of wat je ziet wel klopt; je bent bang om ouders vals te beschuldigen of bang dat de cliënt niet wil dat jij je er mee bemoeit. Wat als ze boos worden? Hoe start je zo'n lastig gesprek? In de beroepspraktijk kan deze stap van de meldcode een grote hobbel vormen en soms zelfs maken dat handelen wordt uitgesteld.

Het is dus belangrijk dat jij als docent je studenten hierop voorbereidt.

Het belangrijkste wat je ze kunt meegeven is: blijf niet rondlopen met het gevoel dat er 'iets niet klopt', maar leg je zorgen voor aan de ouders of aan je cliënt, zo feitelijk mogelijk en zonder oordeel.

Deze vaardigheid is zo belangrijk dat er in het aanbod voor studenten veel aandacht is voor het oefenen met gespreksvoering.

Individuele gespreksoefeningen

In elke gespreksoefening oefent de student een gesprek aan de hand van een van de communicatietechnieken die houvast bieden bij dergelijke gesprekken. Denk aan Luisteren-Samenvatten-Doorvragen, gesprekstechnieken om emoties te reguleren of het schakelen tussen inhouds- en relatieniveau. De student oefent de betreffende gesprekstechniek zelf actief aan de hand van een videocasus.

Er zijn vijf varianten afgestemd op verschillende vaardigheden en verschillende praktijksituaties.

Gespreksoefening met moeder, mevrouw Gadema

Hierin oefen je een gesprek met een ouder, je maakt je zorgen om haar dochter. Mevrouw Gadema raakt van streek, hoe ga je hiermee om? Hoe blijf je duidelijk zonder te oordelen? Bekijk [hier](#) de demo.

Deze individuele oefening is leerzaam en introduceert het communiceren over zorgen. Om de studenten de gelegenheid te geven ook te oefenen met hun eigen manier van gespreksvoering en daar feedback op te krijgen, is het heel leerzaam om dit vervolgens op te volgen met een oefening tijdens de les in kleine groepjes.

De gespreksoefeningen zijn onderdeel van het lesmateriaal 'Leren Signaleren'. Wil je meer weten, vraag [hier](#) informatie aan.

Klassikale gespreksoefeningen

Maak je gebruik van Augeo's lesmateriaal, dan krijg je toegang tot klassikale gespreksoefeningen waarmee je de studenten aan de hand van een casus kunt laten oefenen met elkaar. Ze nemen hierin verschillende rollen aan: de professional, cliënt of ouder en observator, waardoor ze vanuit verschillende invalshoeken ervaren wat het effect is van woordkeus, intonatie of het inzetten van een bepaalde gesprekstechniek. Om het jou als docent makkelijk te maken, zijn er beoordelingsformulieren toegevoegd en tips voor het begeleiden van deze gesprekken zodat studenten zich ook veilig voelen en er echt wat van opsteken.

Hier vind je een voorbeeld van een oefening voor de pabo, maar deze kun je ook gebruiken als inspiratie voor andere opleidingen.

De oefeningen zullen je studenten helpen om met meer zelfvertrouwen in gesprek te gaan met volwassenen en kinderen wanneer zij zich zorgen maken.

➤ **Assessment -
Gespreksvoering**

ZO GEVEN ZIJ LES

Steffi Nikolic, docent pedagogisch werk, Gilde School voor Pedagogiek
Roermond

*‘Het is fijn om in kleine groepjes over
dilemma’s te praten’*

 Annette Wiesman

 1,5 minuten

'We leiden als mbo-opleiding op tot pedagogisch medewerker kinderopvang niveau 3 en 4 en onderwijsassistent. Onze studenten krijgen in het tweede leerjaar een module waarin ze meewerken aan de week tegen kindermishandeling, waarbij ze een zelfontworpen project op locatie organiseren. Rondom dat project hebben ze tien weken lang verdiepende colleges over dat onderwerp. Ze doen onderzoek, volgen modules van Augeo (over gespreksvoering en leren signaleren) en er zijn inspiratiesessies.

Creatief

De praktijkprojecten zijn een van de mooiste die we hebben. Zo gaven onze studenten vorig jaar voorlichting in een stand aan bezoekers van het congres van de Beweging Limburg tegen Kindermishandeling, en dit jaar deden ze dat voor ouders, leerlingen en docenten op een middelbare school in Roermond. Het is ontzettend leuk om hen daar als professionals te zien staan en op een creatieve manier kennis te zien overbrengen met posters, brochures of zelfs een rollenspel. Maar ook op andere momenten in de opleiding besteden we aandacht aan de meldcode. Als we het bijvoorbeeld over het pedagogisch klimaat of over weerbaarheid hebben, komen ook signalen van kindermishandeling aan bod. Aan het eind van de opleiding vertellen studenten in het examengesprek wat ze weten van de meldcode.

Wisselwerking

We maken onze lessen zo praktisch mogelijk, bijvoorbeeld met een spel of apps om signalen te herkennen. Praktijkvoorbeelden vanuit de jeugdzorg, de kinderopvang en het onderwijs maken veel indruk. Er is vaak een mooie wisselwerking tussen ons als opleiding en de praktijk. Onze studenten nemen tijdens een stage bijvoorbeeld het signalenspel mee naar een teamvergadering, en voeden ons omgekeerd met voorbeelden van de werkvloer om van te leren. We hebben het ook over herkenbare alledaagse situaties, zoals een moeder die in de speeltuin tegen haar kind staat te schreeuwen. Mijn collega zegt dan: "Boos worden heeft geen zin. Vaak is het onmacht van ouders. Je kunt beter zeggen, hé, ik zie dat je het even niet aankunt, kan ik je helpen?"

Afwegen

Voor onze studenten is het belangrijk dat zij weten hoe ze signalen samen met collega's moeten oppakken. Ze zullen straks waarschijnlijk niet zelf de gesprekken voeren, maar moeten wel weten hoe ze moeten handelen. Studenten vinden het vaak moeilijk om de afweging te maken: activeren we het stappenplan uit de meldcode of niet, zijn deze signalen ernstig genoeg? Het is fijn om in kleine groepjes daarover te praten. Iedereen heeft zijn eigen achtergrond. Als je dat bij elkaar legt, ontstaat er veel meer diepgang in de beoordeling van de signalen.'

Tips van **Steffi** voor jou:

Wil je ook aan de slag? Ontvang gratis lesmateriaal.

➤ **Meld je hier aan**

Blijf up-tot-date met Augeo Magazine

Vijf keer per jaar verschijnt Augeo Magazine. Hierin vind je elke keer weer nieuwe artikelen die jou, maar ook je studenten, up-to-date houden en verdieping en inspiratie voor jouw lessen geven. Je leest onder andere interviews met bezielende vakmensen en wetenschappers, artikelen waarin nieuwe inzichten gedeeld worden, verhalen van professionals uit de praktijk en van ouders en kinderen over hun ervaringen met mishandeling en de hulp die zij kregen. De artikelen zijn toegankelijk geschreven, ook voor studenten, en prikkelen hen tot nadenken over hun eigen rol. We geven vast drie voorbeelden.

 Roely Drijfhout

 1,5 leesminuten

Amerikaanse wetenschapper over het helpen van getraumatiseerde kinderen.

Wie getraumatiseerde kinderen écht wil helpen, moet investeren in hun naaste omgeving, zegt de Amerikaanse kinderpsychiater en hersenspecialist **Bruce Perry**.

De gevolgen van kindermishandeling op de ontwikkeling van kinderen zijn groot, maar er is volgens hem altijd hoop voor kinderen. Als een paar betrokken volwassenen om hen heen maar de goede dingen doen. Geduld, voorspelbaarheid, liefdevolle zorg en een kind echt zien en aanmoedigen, dáár draait het om, zegt hij. En het goede nieuws is, ouders hoeven het niet alleen te doen: de pedagogisch medewerker van het kinderdagverblijf, de leerkracht of de voetbalcoach kunnen belangrijke buffers zijn voor kinderen. Lees meer over hoe je deze kinderen kunt helpen in het interview met Bruce Perry:

Herman Baartman over de kwetsbaarheid van ouderschap en hoe professionals ouders kunnen steunen.

Ouderschap is per definitie kwetsbaar en broos zegt professor dr. **Herman Baartman**.

We moeten als samenleving alle ouders koesteren, ze hebben allemaal steun nodig en begrip, compassie en solidariteit. 'Uit onderzoek blijkt dat het belangrijk is dat professionals blijken geïnteresseerd te zijn in de persoon van de ouder, in diens wel en wee. Het gaat niet alleen om: "Ik maak me zorgen om je kind", maar ook om aandacht voor de ouder zelf. Dat de professional oog heeft voor, en respect toont voor de goede wil van de ouder.'

De effecten van negatieve jeugdervaringen (ACE's) zoals kindermishandeling op de gezondheid krijg je in de medische opleiding nauwelijks mee.

Dit zegt kinderarts **Lisette Walbeehm-Hol** in haar reactie op het interview met **Nadine Burke Harris**.

Terwijl het erg van belang is: 'ACE's geven op latere leeftijd een verhoogde kans op diverse chronische ziekten.' Kinderarts **Nadine Burke Harris** is expert op dit gebied en vertelt in dit interview hoe het chronisch ontregeld stressstelsel in combinatie met het ontbreken van beschermende factoren in de jeugd hiervoor de biologische verklaring is. Als arts of verpleegkundige kun je mogelijke voorbodes van chronische ziekten vroegtijdig signaleren, bespreekbaar maken en aanvullende interventies doen.

➤ [Interview met Nadine Burke Harris](#)

➤ [Nadine Burke Harris: How childhood trauma affects health across a lifetime | TED Talk](#)

Maak kennis met Augeo

Ben je nog niet bekend met Augeo's lesmateriaal? En benieuwd wat wij voor je kunnen betekenen? Maak dan gebruik van ons kennismakingsaanbod. Je ontvangt twee maanden gratis toegang tot het lesmateriaal voor 30 studenten. *

➤ Interesse? Meld je hier aan.

Ben je benieuwd wat het lesmateriaal inhoudt, lees [hier](#) meer.

*deze aanbieding is beperkt geldig.

Colofon

Op initiatief van

Augeo Foundation

Hoofdstraat 67

3971 KD Driebergen-Rijsenburg

0343 53 60 40

www.augeo.nl

Redactie

Annemieke Wolff, Linda Odijk, Donja Odijk

Auteurs

Roely Drijfhout, Annette Wiesman

Vormgeving

NR Grafisch Ontwerp

Augeo Foundation wil dat kinderen met liefde en in veiligheid opgroeien. Daarom versterken we professionals beleidsmakers en vrijwilligers om kindermishandeling en huiselijk geweld zo snel en doeltreffend mogelijk aan te pakken. Samen geven we kindermishandeling geen toekomst.

